

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknél, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társszerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromsoros petitsor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fill.

Háboru a keresztért.

Egész háboru indult meg lapunk előző cikkének nyomán. Hazugsággal, rágalmazással, néppárti galádsággal vádolnak a gimnáziumi kereszt eltávolítása miatt.

Összegezzük a dolgokat.

Mi azt állítottuk, hogy a dr. Bobok József úr által a gimnázium diszhelyén ezelt három évvel kifüggesztett kereszt onnan eltűnt és helyébe egy kőtábla lőn befalazva, mely a többi közt Bánffy Dezső bárót is megörökíti (történelmileg hamisan) az intézetben.

És ezen állításunk tagadhatatlan tény. A dr. Bobok úr által megszentelt és kifüggesztett keresztet az első emeletről eltávolították és kifüggesztették a tanári szobában. Ezt nem is tagadja senki.

Ez ellen felhozzák, hogy valahol az első emeletről a másodikra vezető lépcsőházban van egy ráámában levő Krisztus kép, melyet Endrődy Gyula tanár ur festett, s így a gimnázium, — habár csak a második emeletre vezető lépcsőházban is, — kereszt nélkül, illetőleg keresztkép nélkül nincsen.

Tény, hogy mi ennek tudomásával nem birtunk. Mi az új gimnázium helyiségeit — a tornaterembe vezető földszinti folyosót kivéve — nem ismerjük mai

napig sem. Egyik t. barátunk, ki e napokban az igazgatói irodában megfordult, megütközve beszélte nekünk egy nagyobb társaságban, hogy a gimnázium első emeleti diszhelyéről a kereszt eltűnt, s helyébe az általunk lemásolt márványtábla került. A festett keresztet nem látta, mert az az első emeletről nem is látható, csak ha valaki a második emeletre fel megy. A tanulók nagy zöme előtt is láthatatlan, kik az első emeleten vannak elhelyezve.

Ennyit az igazság végett készséggel konstatálunk, nehogy mások is abban a véleményben legyenek, hogy az egész intézetben a keresztnek nyoma sincsen. De ez a dolog lényegén nem változtat semmit, mert a keresztnek a püspöki biztos ur által való kifüggesztése az egy joghatósági tény, melyet az intézetben senkinek megmásítani joga nincsen. Az nem egyszerű dekoráció, melyen célszerűségi szempontból bárki változtathat; mert az intézetet dekorálni nem tartozik az ő jogaihoz. A keresztet pedig elvitték arról a főhelyről, melyen az mindenkinek szemébe ötlött és eltették a tanári szobába. Hogy diszhely az, kitűnik onnan, hogy a püspöki biztos ur a keresztet éppen oda illesztette; de kitűnik onnan is, hogy az igazgató ur a keresztet eltávolítván, a márványtáblát tétette helyébe.

Hogy vajjon a második emeletre szolgáló lépcsőházban kifüggesztett festmény, melyet a tanulók nagyobb része nem láthat, megfelel-e ezen célnak, az egyszerű kanapé-pör, melynek taglalásába nem akarunk bocsátkozni.

De mi nem is a formalitásokhoz akarunk ragaszkodni. Mi előttünk a *szellem* az, a mire főszlyt fektetünk. Már ezelt néhány héttel rámutattunk arra, hogy a nyitrai katolikus gimnázium ez idei értesítőjéből eltűntették a katolikus tanulók azon előjogát, hogy nekik van elsőbbségük beiratkozni, és csak azután a másvallásuaknak. Mi nem állítottuk azt soha, hogy ott más felekezeti gyermekeket nem volna szabad tanítani: hanem állítottuk azt, hogy ha valakinek a miniszteriumnál felvételért kunyerálni kell, hát a katolikus intézetben ne a keresztény tanulók legyenek azok a zsidók miatt, hanem megfordítva.

Ránk citálják az Üdvözítő legszentebb parancsát. — Tudjátok mi az Üdvözítő legszentebb parancsa? — Az, hogy ha a zsidó szükségben vagy veszélyben van, nekem, tekintet nélkül vallására, kötelességem rajta segíteni. De ha én katolikus jellegű iskolában, katolikus tanulókat a miniszterhez utasítok, mert már előbb betöltöttem a helyeket zsidókkal:

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Viharágúyk.

Ha beborul a napfényes égboltozat s a haragos felhőkből villámok cikáznak a fülledt levegőben, ha fürgeteg sivit végig a bérceken és a rónák síkjain, elsütik magas örhegyekről a viharágúkat, melyeknek hatalmas dőreje hullámszamba hozza a légkört, s ennek a hullámverésnek mozgató ereje tova űzi a jégvihart hozó fellegeket.

Az elűzött vihar után fellelegzik a gazda és örül a kincseire feltékeny anyatermészet.

* * *

Zalavégi Zalavéghy Antal deli férfiúvá nővekedett fel. A mult század ötvenes éveiben már abban a korban volt, melyben a fiatal emberek és még inkább a fiatal emberek gondos mamái asszony után szeretnek nézni házasodható fiaik számára.

Zalavéghy az anyai hivatásnak ezt az eléggé nehéz gondját annál kevésbé tévesztette szem elől, mert fia a család egyetlen gyermeke volt, maga az öregedő úrnő pedig sok év óta özvegyi fátyolt viselt, nővérével együtt gazdálkodván a nem nagy, de rendezett és kitűnően

jövedelmező családi birtokon. A gazdasággal járó vesződséget mind a ketten megelégteltek, asszonyoknak a külső gazdálkodás már akkor is elég nehezen ment, s így megtörtént, hogy midőn Antal úri a tanulmányait úgy nagyjából az akkori gentry módjára befejezte, anyja otthon tartotta őt és a külső gazdaság gondjait úgyszólván teljesen reá hárította.

A dolog eddig szép rendben volt. De most már özvegy Zalavéghy elérkezettnek látta az időt fiának a megházasítására. Hadd legyen már egy kis élet abban a csendes faluvégi házban, mely az öreg Zalavéghy halála óta zajtalan volt, mint egy kolostor. A két úrnő visszavonult életet élt, jobbára csak a rokonaikkal érintkeztek, kiket, ha látogatába jöttek, vég nélküli vendégséggel fogadtak. Ezen ősz magyar szokás betartásának az volt a természetes következménye, hogy vendéglátó napokon a két háziasszony egész nap a konyhában sürgött-forgott. Dél előtt az ebédet kellett nyélbeütni, a mely munkánál a szakácsnén kívül még két-három főzni tudó asszony, több eselédleány és a két háziasszony verejtékes izzadásig foglalatokodtak. Mindennek, a mi az asztalra került valami tekintetben rendkívülinek kellett lennie, vagy nagyon seknak, vagy nagyon jónak.

Délután ugyanennyi ceremóniával készítették az uzsonnát. Ha pedig a vendégek éjszakára is ott maradtak, akkor a két háziasszony az étkezés idejét leszámítva az ő konyhai birodalmát késő estig el nem hagyta. Ez már így dívott akkor a magyar házakban. A vendéglátás akkor a háziasszonynak nem szerzett mulatságot, hanem annál több örömet a felett, hogy a vendégei kitűnően vannak ellátva minden jóval.

Zalavéghyknél ilyformán a vendéglátás a két háziasszonyra nézve nem volt üdülés, sem vígság. Nem esoda ennélfogva, ha évek multán mind a ketten megéreztek az élet egyhangúságának súlyát s arra a következtetésre jutottak, hogy bizony el kellene a házban egy kiségitő, a ki fiatalos kézzel nyúlna a ház körüli teendők szálai után. Szóval érezni kezdték mind a ketten, hogy jó lenne, ha Antal úri asszonyt hozna a házba.

De ez ám szörnyen csomós kérdés volt. Az aranyos úri, mint minden elkényeztetett fiú, olyan kedvtöltéseknek hódolt, melyek kissé drágák voltak és nem állottak arányban a jómódú, de mégis szerényebb anyagi korlátok között mozgó család vagyoni helyzetével. Könnyen élni, gond nélkül, víg cimborák társaságában, a kik a vagyonos ifjút elősdiék módjára szivogatták, ma-

az nem az Üdvözítő parancsa, hanem *indifferentizmus!* És ez is csak a legszeledebb szóval élve.

Mi nem Horvát Sándor ur *ellen* viselünk háborút, hanem az intézetnek katolikus jellege *mellett*. És nem ok nélkül féltjük az iskola elállamosítását, mert már beiratkozási előjogunk, amely azelőtt fenállott, megszűnt. A zsidó tanulók nemcsak egyenlő tandíjat fizetnek a katolikusokkal, hanem a tandíjfizetés alól felmentetnek is. Ezen felmentés pedig — miután a tanulók csak bizonyos meghatározott percentjének adható meg — egyenes megkárosításával jár a keresztény tanulóknak a katolikus gimnáziumban. Ezek azon aggasztó tünetek, melyek arra ösztönöznek, hogy mint a katolikus közvélemény képviselői, felemeljük szavunkat még akkor is, ha jogaink hangoztatása személyünkre nézve hátrányos volna. Elvégre is, aki háboruba indul, lehet elkészülve arra is, hogy lelővik.

De visszautasítjuk azt az inszinuációt, mintha felszólalásunkat akár felekezeti gyűlölet, akár antiszemitizmus szülte volna. Mi az intézet kath. jellegét hangsúlyozzuk és annak elismerését követeljük és e tekintetben nem vagyunk antiszemitábbak azon zsidóknál, kik saját hitsorsosaikkal szemben lépnek fel tulajdon jogaik védelmére.

A népszövetség eszméje.

Ha Rakovszky István egyebet sem tett volna eddig, mint hogy megpendítette a népszövetség eszméjét, már is örök hála kötelezte a népet.

Igen! ez kell nekünk! Népszövetség! Mert csak ezzel törhetjük meg a szivtelen önzés üzemeit s óvhatjuk meg a népet a parazitáktól.

Népszövetség és nem titkos konzorciumok. Nyíltan a derült napfényben egymás oltalmára, felsegítésére, gyámolítására, a keresztény szeretet törvényein létesült szövetség és nem titkos lebujszókban, az éj homályában misztikus hókuszpókuszok melletti vakolás.

gas összegekbe kártyázni, uzsora adósságot csinálni, szórni a pénzt meggondolatlanul, szokásos szórakozásai voltak az úrfinak, melyek anyjában és nagynénjében komoly aggodalmakat keltettek.

A fiuban a könnyelműségre való hajlandóságot a rossz czimborák fejlesztették ki, de része volt abban a nevelésnek is. Anyja, a ki az áhitatos vallásosságot kivéve, inkább férfiúi, mint női tulajdonságokkal bírt, a ki a diéták tárgyalásairól a férfakkal latinul vitakozott és őket nem egyszer sarokba szorította, szigorú kordán tartotta a fiút, szeszélyeit és rakoncátlankodásait hajthatatlan erélyvel fékezte, de atyja, a mig élt, minden képzelhető módon kényeztette, akaratosságának szabad folyást engedett. Hiába való volt az anya komoly szigora, a mit az ő erélyes keze kicsiszolt, megjavított a fiún, azt a rajongó szeretettől teljesen elfogult apa mind elrontotta.

Nem volt ritka eset, hogy az akaratos gyerek a világot sem akart szót fogadni. Anyja ilyenkor érzékenyen megfenyítette, a mit az apa annyira zokon vett, hogy sokszor a legélesebben összetűzött a nejével, a kit különben forrón szeretett.

Az egész vidék nevetett egy eseten, melynek az elkényeztetett Zalavéghi Tónika volt a hőse.

Ez eszme kitör sirjából és eget kér! Áldott legyen az, kinek agyában megszületett.

És nagy lesz! mint minden mű, melyet Krisztusban egyesült testvérek szeretete létesített, mert önzetlen és nemes.

Népszövetség! a mely minden embernek, még a legparányibbnak is oltalmat, segínyt nyújt bajos dolgaiban. Mi nagy! mi dicső vállalkozás!

Csak az tudja ezt méltányolni, csak az képes ennek horderejét felfogni, a ki itt künn a nép között él és napról-napra nézi, látja és vele együtt érzi bajait. Látja elhagyottságát, gyámoltalanságát. Látja, hogy bánik vele a lelkiismeretlenség, a pénzsóvár kapzsiság, a lelketlen uzsora és a szivtelen hatalom.

„Pauper ubique jacet.“ A rómaiak jobbjai évezredek előtt is már felismerték a népet ölü nyomorúságokat és nem tudtak rajtuk segíteni.

A törvényhozások századok óta látszanak munkálkodni e problémák megoldásán és csak mindig a kísérletezésnél járnak.

Pedig hát ott van vallásunk szent tanában: „Aide toi et Dieu t'aidera.“ „Segíts magadon és az Isten is megsegít.“

Ez áll az élet minden nyilvánulásában.

Ez áll a népre is.

Mi képezi az államok zömét? a nép.

Mi adja a kormányoknak az erőt és hatalmat? a nép.

Mi tisztíthatja meg az állami élet levegőjét a kóros miazmáktól? Csak is a nép.

Egyesüljön, szövetkezzek tehát! Kart karal, vállat vállal összetéve, csináljuk meg a *népszövetséget*. Hogy meg azok is, kiknek bármily okból nem adatott meg az erő és tehetség jogaik megóvására, védelmére, vagy a mindennapi kenyérkérdés erre nekik időt nem enged, a jogvédelem áldásaiban részesüljenek.

Összefogjon tehát minden magyar, kicsiny és nagy, ifjú és agg, szegény és gazdag egyaránt. A csöppekből lesz eső, az esőtől megdagad a patak; patakok dagasztják a folyamokat és ezekből lesz a tenger.

A népszövetség fogadja be a várost, a falut, pusztát és a magányos viskót egyaránt.

Nekünk, hogy fentartsuk a népet, kicsinyelünk semmit sem szabad! A szegény napszámos filléres érdeke ép oly szent legyen nekünk, mint a gazdagnak ezrei.

Hiszen hányan vesztik el igazukat csak azért, mert a mai kor utilitaris áramában nem voltak, gyakran csekély anyagi eszközeik, — beszéljünk magyarul — nem volt hozzá pénzük és

A husvéti ünnepekhez remek magyar diszruhát csináltattak neki a szülei.

Ebben a diszben kellett volna a szép arcú és növesű, ügyes gyereknek egyik rokona lakodalmán vőfélynak lennie. De lehetetlen volt a gyereket rábírní, hogy a feszes ruhát magára vegye. Szorit! kiáltá sivitva és elhányta magától a sárگا csizmát, a bársonynadrágot, mellényt és a csillogó gombos mentét.

Az anyja most is könnyen csinált volna rendet a szeszélyes ifjú úrral, de atyja felkapta a gyereket a karjaira, hízelt neki és megígérte, hogy fedeles hintóban fogja kocsikáztatni a szürke lovakon, melyeket a fiú nagyon kedvelt. Az ígérlet hatott, a fiú szaporán felöltötte a diszruhát, beült a családi hintóba s akkor azután az egyik jobbágnak egész nap egyéb dolga nem volt, mint Tóni urfit kocsikáztatni. Az öreg Zalavéghy ujongott. Mégis csak jó pedagógus ő, gondolta, meg is mondta a feleségének: Látod, szép szerivel mire lehet menni ezzel a gyerekkel!

Késő délután volt már, mikor a hintó a gyerekekkel visszajött. Szülei már türelmetlenül várták, ünnepi ruhában, hogy azonnal evihessék őt magukkal Malomszeghy Sárika lakodalmára, melyen a kis Tóni lesz a legcsinosabb vőfély. De a szeszélyes gyerek most azzal kezdte a makacs-

a Zboray Miklóskok még mindig kevesen születnek.

Ennek a népszövetségnek ki kell terjedni minden községre, járásra, megyére, kir. táblai területre, végül az egész országra is.

A jogszolgáltató hatóságok minden pontján kell öirnia képviselőkkel, a kik a népszövetség ügyét becsületesen és lelkiismeretesen szolgálják.

A falu birájától a m. kir. kúriaig, kell a szövetség tagjának oltalmat nyernie. A jegyzőtől a minster tulkapásáig, meg kell, hogy védje a szövetség a népet.

És hála a felettünk örködő Gondviselesnek és a boldogságos Isten anya, menyei Pátronánk közbenjárásának vannak és lesznek oly férfiak, kik e szövetség szolgálatát nem fejős tehénnek, de diszes kitüntetésnek fogják venni, és jutalmukat egyedül öntudatuk és a néppel szemben teljesített emberbaráti kötelesség teljesítés tudatában fogják felismerni.

Üdvöz legyen tehát Rakovszky István eszméje; siessünk megvalósítására.

Munkára fel tehát a népet; mert a nép az ország, az ország pedig drága szeretett magyar hazánk.

Falusi.

A szemtanu.

Ha az utcán szerencsétlenség vagy baleset történik s összecsendül egy sereg ember, a ki mind látta a szerencsétlenséget, nem akad közülük kettő, a ki teljesen egyformán tudna számot adni arról, a minek tanuja volt. *Liszt* híres német büntető-jogász, hogy ennek valódiságát bebizonyítsa, a következő kísérletet tette. Előadása alatt előzetes megállapodás szerint két diák veszekedni kezdett s végül az egyik előrántotta revolverét és azzal megfenyegette diáktársát. A be nem avatottak természetesen komolynak tartották az összetűzést, *Liszt* tanár pedig rögtön kihallgatta a szemtanukat. És ekkor kiderült, milyen lényeges különbségek vannak az egyes vallomások között. *Liszt* nek e fölfedezése után sokan gyökeres reformokat sürgettek a tanuvallomások elfogadása terén. Elfelejtették ezek, hogy a tapasztalt bíró jól tudja, hogy még a megbízható tanu vallomása sem feltétlenül igaz, s *Liszt* kísérlete csak azt célozta, hogy a kezdő jogászok ne fogadjanak el kész bizonyítéknak minden esküvel megerősített tanuvallomást.

De a bíró tapasztalását nem örökli az utóda s ezért a tudománynak kell a bíró segítségére jönnie, hogy az emlékezés meghamisításának és a tanu tévedéseinek problémáját tisztázza. *Liszt* nek említett kísérlete óta sok történt a kriminológiának emez eddig elhanyagolt terén. Legújában igen érdekes kísérleteket tett e terén *Stern* William egyetemi magántanár, a ki azt a kérdést vizsgálta, hogy mennyiben lehet egy átlagos ta-

kodást, hogy semmiáron nem akart a hintóból leszállani. Mikor azután nagy nehezen leszállították, rögtön ledobta magáról a ruhát. Nem kell, szorit! kiáltá, és merő lehetetlenség volt őt felöltöztetni. Zalavéghyék vőfély nélkül mentek el Malomszeghy Sárika lakodalmára.

Ilyen mákvárgból természetesen, szeszélyes, akaratos ifju és férfiú lett, a ki nem szeretett maga felett uralmat türni, és egy fekező kéznek a beavatkozásától borzongott. Anyjának, a ki nagyon tisztelt és szeretett, még csak engedelmeskedett, de hat az anya nem fog örköke élni, azért a Tóni felesége olyan asszony legyen, a ki az anya erélyét, határozottságát, okosságát pótolni bírja. Ez volt Zalavéghy kivánsága, ő egy ilyen asszonyt keresett és talált is, de szándéka fiának az ellenszegülésén hajótörést szenvedett. Az öreg asszonynak engednie kellett, a mihez pedig fiával szemben nem volt hozzászokva, de házasodásnál a gyermek szive egy olyan szentély, melynek zárt ajtaja előtt a szülői hatalomnak meg kell állani.

Zalavéghy Antal maga választott magának feleséget. Jót, szépet, gazdagot. Tökéletes volt a fiatal asszonyban e három tulajdonság közül kettő, szépsége és gazdagsága. A gazdagságot az akkori világ fogalmai szerint kell értenünk. Negyven-

nyavallomást a történet események bizonyításául elfogadni. Általában azt hiszik az emberek, hogy az emlékezés a nyert benyomásokat hiven megőrzi s az illető tanu bármikor képes tapasztalatait ismét változatlanul előadni. Ha mégis megtörténik, hogy nagy pörökben a szavahihető tanuk vallomása között összeegyeztethetetlen ellentét van, ezt kivételnek tekintik, vagy rendkívüli okoknak tulajdonítják. Csak ritkán találkozunk azzal a fölfogással, hogy egészen normális és rendes dolog, hogy az emlékezet a tényeket, a melyeknek valaki tanuja volt, meghamisítja és az illető egészen jóhiszeműleg adja elő a téves tényállást.

E tétel bebizonyítására Stern dr. érdekes kísérletet tett. A kísérlet, a melynél 25 férfi és 8 hölgy volt a segítségére, a következő: Stern három képet választott, a melyek közül az egyiknek a címe: *A festő* és azt ábrázolja, a mint egy festő családjával és holmijával költözködik, a másik *A nyulat* címmel több nyulat ábrázol, a harmadik *A nagyapa* címmel kedves családi idillt. A kísérletben résztvevők mindegyike körülbelül háromnegyed percig jól megnézhetett egy képet, azután rögtön le kellett írniok, hogy mit láttak. Azután öt nap múlva, majd két hét és három hét múlva ismét le kellett írniok tapasztalataikat. Hosszabb idő elmúltával pedig fölszólította a résztvevőket, hogy még egyszer írják le a képeket és huzzák alá belőle azt, a mire szükség esetén megesküdhetnek.

A nyilatkozatok feldolgozására Stern minden képről listákat nyomtatott, a melyek a képek összes részleteit tartalmazták és minden helyes részletet a megfelelő rovatba plusz jellel és minden meghamisított részletet minusz jellel tüntetett fel. Összeadás által azután megállapította a való és meghamisított részletek összegét. Figyelemre méltó, hogy a kísérletet végző emberek mind intelligensek voltak s azzal a tudattal nézték a képeket, hogy a látott dolgokat emlékeztükben megőrzik és végül szenvedély vagy közömbösség nélkül vették kezükbe a képeket. Másrészt persze egy kép sohasem tehet olyan hatást a szemlélőre, mint a valóság, de a fentemlített kedvező körülmények tulsúlyban vannak és így föltehető, hogy a kísérlet eredménye kedvezőbb, mint egy való eredményről, a látottakból felizgatva tett vallomásoké.

A Stern által összegyűjtött 282 tanuvallomás 10.913 részletet tartalmazott. Közvetlenül a képek megszemlélése után tett vallomásokban minden tizenhét részlet között van egy hamis, a későbbi vallomásoknál már minden tízedik részlet közül egy téves. Kitűnt, hogy az idő az emlékezetet nemcsak gyöngíti, hanem éppen oly arányban meg is hamisítja. Az első öt nap alatt a hibás részletek aránya másfél százalék, három hét múlva már hat százalék volt. Ezen az alapon felállította Stern azt a tételt, hogy a vallomások hibás volta annál nagyobb, minél hosszabb idő választja el a vallomást az eseménytől, a melyre vonatkozik. De viszont annál kevésbé hibás a vallomás, minél többször felfrissítette az illető anu emlékezetében az eseményt.

ötvenezeres partie, akkor bár gyakoribb volt, mint manap, még is többet jelentett. Pedig annyi értékű vagyon képezte a fiatal Zalavéghyné, Kistelek Mariska hozományát.

Csak a jósa a fiatal asszonynak nem volt tökéletes. Nem mintha nem lett volna szelid, házias, szerény igényű, vagy mintha nem volt volna példaképe a hitvesi hűségnek, a gyöngéd, odaadó szeretetnek, mely később teljes önfeláldozásba ment át, de gyenge volt, mint a nádszál, a kinek keze az elnézés, a türés és a kérés kormánypalcájánál erősebb jogart meg nem birt. Pedig a házban erősebb jogarra volt volna szüksége.

Az öreg Zalavéghyné az 1866-iki kolerában meghalt. Halála után Zalavéghy Antal uram szabadabban kezdte bontogatni kedvtöléseinek szárnyait.

Feleségének a birtokán vig cimborákból társaságot toborzott össze, melynek körében heteken át mulatozott. Ürügye volt az elmaradásra, mert hát a kisteleki birtokot csak kellett valakinek kezelnie, s egészen természetesnek látszott, hogy az a valaki ne legyen más, hanem Antal úr, a ki fiatal kora óta tanult gazdálkodni. Hogy annak dacára meg nem tanult, az most nem jöhetett tekintetbe. A fiatal asszony bálványozta a férjét, akaratával nem tudott ellenkezni.

Érdekes, hogy az asszonyok sokkal kevésbé felejtenek, de annál többet meghamisítanak. Számokban kifejezve, az asszonyok és férfiak feledékenysége egy aránylik egymáshoz, mint 2:3, de vallomásuk megbízhatatlansága mint 4:3. Egy további különbséget állapított meg azután a megeskütés kísérleténél. Kitűnt, hogy a férfiak sokkal gondosabban merlegelik azt, hogy mire esküdhetnek meg, mint az asszonyok. Ezzel a kísérlet megerősítette a jogászok régi tapasztalatát, hogy az asszonyok a legnagyobb pozitívítással esküdnek meg jóhiszeműleg valótlan dolgokra. Asszonyoknál gyakran tapasztalható, hogy saját tapasztalatuk gyanánt tüntetik fel azt, a mit másoktól hallottak.

Még érdekesebb, a mit Stern az egyes téves adatokból állapított meg. Megtörtént például, hogy egy felhajtott lapdát lemenő napnak mondtak, a nyulból macska lett, a nagyapa macskájából egyszer galamb, egyszer kutyácska. A látott dolgokat később úgy adják elő, mintha többes számban fordultak volna elő és a téves részleteket az emlékezet még nagyobbítja. Az egyik a képen levő fát két fának, majd erdőskének és végül erdőnek mondja. Érdekes az is, hogy míg az első vallomások csak úgy hemzsegek a sok *talán*-tól, addig később téves adatokat egész határozottan állítanak. Praktikus eredménye Stern kísérleteinek, hogy kiderült, hogy a tanuvallomások pszichológiájának kutatása éppen olyan hálás, mint érdekes foglalkozás, másrészt pedig azt is megállapította, hogy az a fölfogás, hogy egy megbízható tanu vallomása, a való tényállásnak korrekt elmondása nagyon téves és éppen ezért a legkifogástalanabb tanu vallomása is alaposan ellenőrizendő.

Levelezés.

Holicsi botrányok.

Válasz „Egy holicsi magyar“ több lapban megjelent hasonló című támadására.

A „Nyitramegyei Szemle“ két hét előtti számában röviden közöltem a tüntetést, a melyet a holicsi hivatalos s „szívben“ magyar intelligencia (tisztelőt a kivételnek) a magyar kör által rendezett jótékony célú magyar előadás ellen rendezett. Erre egy holicsi prókátor különös módon védekezik: az ügy ódiomát személyemre kení, s ez által véli a magyar szíház ellen rendezett „puccs“-ot plausibilissé tenni a világ előtt. Bizonyonyal fájjalja ezt a botrányt, s azért igyekszik azt is agyonütni. Lássuk egyenkint a „holicsi botrányokat.“

1. A meghívók nem magyar részében kimaradt a „magyar“ jelző. — Ez igaz. De nem egyéb, mint inkorrekt fordítás, s épenséggel nem igaz a szándék, a melyet nekem ennek révén a prókátor úr tulajdonít, hogy én ezt „szándékosan le-

tagadtam“, mert az értelmiség oly alacsony fokon állónak nem képzelhetem a holicsi intelligenciát, hogy ezt a turpisságot az első pillauatra észre ne vegye. Tessék csak utána nézni, az újévkor kiadott meghívókon, a melyeket én fordítottam le, ott megtalálja a helyes és teljes fordítást; a mostaniakon nem én eszközöltem a más nyelvű fordítást, s a mikor kézhez vettem a kész meghívókat, idő rövidsége miatt (kedden kaptam meg s csütörtökön játszottunk) a dolgon, bármennyire is boszantott, javítani nem lehetett. Megnyugtatom az iránt is a prókátor urat, hogy „dr. Blahónak, a panszláv vezérnek“ az egész színházról tudomása sem volt.

2. Most jön a java: „Az említett magyar kör elnöke, mikor Gödingen cseh-szláv együttes kiállítás volt, dr. Blahó Pávellal együtt vezette oda a szakolczai ifjúságot, vele együtt vett részt a gödingi díszelőadáson és vele együtt vett részt a panszláv testvérünnepen.“ Az első szótól az utolsóig szemenszedett valótlanág! Mert én a holicsi urak között tán a legutolsó voltam, a ki a kiállítást megtekinttem s emint ezek, úgy én is passiv szemlélője voltam az egész kiállítási aktusnak s abban ténylegesen, mint közreműködő absolute nem vettem részt. Tessék csak dr. Blahóhoz, vagy a kiállítás rendezőihez fordulni felvilágosításért, biztosíthatom, hogy válaszul kapja, hogy a rendezők előtt az én nevem csak oly ismeretlen, mint a Chemez vagy Hencz név.

3-ik botrány. Az állami iskolában tótul adom elő a hittant. Ismét rosszul tájékozta, különben tudhatná, hogy magyaroknak magyarul, németeknek németül s tótoknak tótul adom elő a hittant, lévén ez így már 16 év óta szokásban. Kivételt csak az 5 és 6-ik osztályban teszek, a hol azon tótajkú növendékek, a kik a magyar nyelvben elég jártassággal bírnak, magyar nyelven tanulják a hittant. Különben ne prókátoroskodjék ez ügyben, ez a közoktatásügyi miniszternek és az én főpásztoromnak a gondja s ha ezek az illetékes tényezők, a kik a dologhoz többet értenek, mint a prókátor úr, a hittannak magyar nyelven való tanítását elrendelendik, örömezt meghajlok intézkedésük előtt.

4-ik botrány. Több vezetésem alatt álló szövetkezetben morva és cseh alkalmazottak vannak s az összes áruk Cseh- és Morvaországból valók.

Először én csak a radimói szövetkezet elnöke vagyok. Elég ez egy is. Hogy morva alkalmazottunk van, annak oka egyszerűen az, hogy a kereskedelem nálunk keresztényekkel gyéren lévén képviselve, 25 frtos havi fizetésre mást nem kaphattunk. Ha a prókátor úr annyira szívén

Házias életök éppen az asszony szelid jósa folytán zavartalan boldogságban folydogált. Az igénytelen asszony két kis fiával ki sem mozdult Zalavégről, boldognak érezvén magát a családi körben. Szó nélkül türte, ha férje három-négy hétre Kistelekre rándult ki „gazdálkodni“.

Ámde az asszony rokonsága észrevette, hogy Kisteleken nem folynak rendben a dolgok. A dús termések, melyeket az a kánaáni föld bőven ontott, nyom nélkül elúsztak, a szép marhaállomány megfogyott, s mind a mellett szaporodtak a férj váltó adósságai. A rokonság unszolására a fiatal asszony elhatározta, hogy a gazdálkodást személyesen fogja ellenőrizni. Zalavéghynének ez az elhatározása felleg volt, melyből iszonyú vihar tört ki.

Éppen aratás előtt volt, forró nyári nap délutánján. Zalavéghyék gazdasági udvarán a kocsis az úr parancsából éppen a lovakat fogta be, hogy urát Kistelekre vigye. Aratás előtt meg kell ott fordulnia az urnak, hogy megtegye a szükséges intézkedéseket.

Az alatt a fiatal Zalavéghyné anyjával, özvegy Kistelekynével családi tanácsot tartott. Ennek a tanácskozásnak eredményeképp az asszony útra készülő férje elé lépve, egészen szokatlan akaratérllyel mondá: Én is veled megyek.

Ez prózai nyelven annyit jelentett, hogy Kisteleken immár az asszony akar gazdálkodni.

A férj, a ki nejét szive mélyéből becsülte és szerette, soha egy rossz szóval meg nem sértette, kezdetben szép szerivel igyekezett az asszonyt szándékáról lebeszélni. Ez azonban most az egyszerű nem sikerült. Zalavéghyné ragaszkodott elhatározásához, a mire mint láthatjuk, nagyon súlyos okai voltak.

Kölesönös kapacitálás után szóváltás, majd veszekedés keletkezett a házastársak között. Az első és utolsó veszekedés, de az borzasztó volt. A férj dörgő lármájába belevegyült az asszony fuldokló zokogása. Leírhatatlan jelenetek következtek. A két fiú remegve húzódt meg egy szoba sarokban, mint sipogó madárfiókák, ha anyjukat keselyű üldözi.

A nagy csatának a vége az lett, hogy az asszony a legnagyobb gyorsasággal összecsomagoltatta értékesebb dolgait, befogatott saját hintájába, melyet két pompás lóval együtt egyik nenjétől örökölt, felöltözködött, magához hívta fiait, azokat is felöltöztette úti ruhába, s mikor már mindennel készen volt, kijelentette férjének, hogy elválik tőle, el, örökre!

Menj, mondá ez, most már nyugodtan. — És a gyermekeket is elviszem. — Elviheted azokat is.

viseli, hogy a szövetkezetek alkalmazottai magyarok legyenek, ep most üresedett meg a radimói szövetkezet segédüzletvezetői állása, szerezzon egyet, az illető kap 30 forintot és lakást; — biztosíthatom róla, hogy ha az illető magyar kereskedő ügyes, szivesebben elalkalmazzuk, mint a morva vagy cseh kereskedőt. Teljesen valótlan az az állítása, hogy az összes árukat Morva- és Csehországból szerezzük be. Tessék csak egyszer üzleti könyveinkbe tekinteni, másképp fog beszélni. Minden versenyképes áron kapható cikket itt, belföldön szerzünk be. Majd ha prókátor úr kávé, cukrot, petroléumot, rizst, fahéjat, cigoriát stb. produkál, tessék jelentkezni, biztosítom, mi leszünk első megrendelői.

Helyreigazítva a sok légből kapott frázist, még csak egyet kérdek a prókátor urtól: mióta lettem én panszlávva? A vezetésem alatt álló kör alapszabályait a mult évben hagyta jóvá a belügyminiszter, ez jele annak, hogy személyem még tavaly a megyei közigazgatás mind két fórumának és miniszternek szemében hazafiság szempontjából kifogástalan volt. Ha rövid az emlékező tehetsége, segítsék a holicai rosz nyelvek, a melyek szerint a személyem és az ifjusági kör ellen intézett támadások a képviselő s megyebizottsági tag-választásokra vezetendők vissza, s hogy ehhez járult meg az akció, melylyel a kerületi papság polgári s hivatalos állásának reputációját támadóival szemben megakartá védeni stb. A megyebizottsági tagválasztás után engem meggratulált a holicai öt tagu klikk egy tagja, tudtam, ezen „Nero“-i gratuláció mit jelent, tudtam, hogy titokban ököltre szoritják kezüket. Boszulni akarta magát a klikk minden áron s látszik, hogy a prókátor eszközeiben nem igen volt válogató. Erőszakkal megtett panszlávnak, hogy annál bátrabban üthessen.

A pizkos gyanúsítás másod sorban éri az urakat, a kik a vezetésem alatt a magyar szindarab előadásánál közreműködtek. Képzeltető-e, kérdem a józanul gondolkodókat, hogy a tanítókar, a magyar kultúra ezen első, hivatott tényezője s egy szolgabirósági irodatiszt mertek volna egy prononszirozott panszláv vezetésem alatt színházat játszani? Azt hiszi a prókátor úr, hogy ezeknél is beütött a logikai aszály? Hát Magyarországon az is lehet kikiáltott panszláv, a ki magyar színházat játszat? Prókátor úr s az ön hűhűsége referense, magyarosítsák önök továbbra is a morva beszeda pilseni sörét, Kohút és Tata Náci osztrák borait, gyártsák csak továbbra is a „Holicai botránnyokat“ s faragjanak tisztetességes, hazafias érzelmű polgárokból panszlávokat, hisz csak így tudnak önök érvényesülni; mi a magyar kulturát a megkezdett úton tehetségünk szerint továbbra is terjesszük s csak egyet kérünk önöktől: ha már nem képesek vagy nem

— Istenem milyen szó egy atyától! De az önuralmát visszanyert férj tudta, hogy mit beszél. Bucsuzásra került a sor.

Csak csókolok az apának kezét, mondá Zalavéghy a két fiúnak, a kik már útra készen vártak az indulásra.

Hova visznek minket? kérdező a kisebbik, a kit atyjának szomorú arckifejezése sírásra fakasztott. — Elvisz a mama és már soha sem fogjátok látni az apát.

Nem kell egy gyermeknek a keserőségéhez több, mint hogy elszakítsák azoktól, a kiket szeret. És ha kettőt szeret, az atyját is meg az anyját is, akkor hogyan válasszon közöttük? Ezt a talányt még meg nem oldotta emberi elme, nem is oldhatja meg, mert a gyermek nem tudja megfelelni a szívet. Ehhez csak a felnőttek értenek, a kik már megtanultak gyűlölni.

Keserves sírásba olvadt fel a bucsuzási jelenet. A két fiú görcsösen kapaszkodott mind a két szülőjének ruhájába s rimánkodva kérték anyjukat, hogy ne vigye el őket az apától.

Ez már több volt, mint a mennyit a gyön-

akarnak velünk lépést tartani, ne vessenek minduntalan gáncsot utunkba s ne feledjék, hogy a hazafiság nem hivatalnoki monopolum s a magyar kultúra terjesztése minden magyar kötelessége.

Burándik István,
a holicai ker. ifjak magyar körének
elnöke.

Ujdonságok.

Ö felsége nevenapján, tegnap, okt. 4-én, Bende Imre püspök úr ó mlga ünnepélyes istenitiszteletet tartott a székesegyházban. Ott volt dr. Kramolin Victor főispán, Markhot Gyula alispán, Sándor Géza tsvzéki elnök, a helybeli hivatalok fejei, valamint a honvédség képviselőjében Schertl alezredes s még egy honvéd főtiszt, a gimnáziumi ifjuság stb. — A honvédség a sántortáborban rendezett istenitiszteletet, melyen az egész tisztikar és legénység vett részt.

Egyházmegyei hir. *Rezán Antal*, nyitraegyházmegyei áldozár egészségi állapota a szabolcai kórházban rosszabbra fordulván, megfelelő gyógykezelés végett az egri irgalmasok kórházába helyeztetett át.

Kinevezés. *Turchányi Károly* galgóci aljárásbíró Vágbesztercére járásbírónak neveztetett ki. — *Kardos Aladár* nyitrai főgimn. tanár hasonminőségben Fogarasra helyeztetett át. — *Krascsenicz Gyula* eddig volt díjtalan vármegyei gyakornok díjas gyakornokká a központba, *Jánszky Vinczén* Assakürtre és *Pajer Mária* Rudnóra postamesterré neveztettek ki.

Személyi hírek. Dr. Vragassy Vilmos, prassicai orvos, Sanguszko herceg birtokára, Gumniskaba (Galicia) utazott. — Tudós barátunk hosszabb időre lesz távol, amennyiben Sanguszko herceget Afrikába kíséri. — Vieszt Gyula városi főjegyző néhány nap óta Budapesten tartózkodik, hogy megrongált egészségi állapotának helyreállítására végett a fővárosi orvosokat konzultálja.

Esküvő. Kis-babóthi s káki Babóthy Pál és neje kis-babóthi s káki Babóthy Pálné szül. lilienfeldi Günther Frauciska leánya Camillának okt. 7-én örök hűséget esküszik Galgócon Humitzán János cs. és kir. őrnagy a 12-ik gyalogezredben.

Adakozás a felsőbb leányiskolai ifjusági segélyező-alapra. (Folytatás.) A tanuló-ifjuság ügye ez, melyet itt mozgatunk s vele egyuttal a szülőké is; ámbár nálunk, hol az emberek nincsenek úgy hozzászokva a közcélokra adakozni, mint a külföldön, lassan halad az ilyen gyűjtés. Mégis hétről-hétre ha nem csurran, hát csöppen, jön valami s így folyton lehet beszámolni újabb adakozásokról. Ujabbán az ifjusági alapra adakoztak: Markovics Kelemen rakovai

géd lelkü anyja megbírhathott volna. Halálsápadtan rogyott egy székre, a fájdalmas megadás tehetetlenségével. Épp akkor lépett a szobába a cseléd-leány.

Nagyságos asszony ez a csomag már el nem fér a hintón... Tedd le ide... a Márton fogjon ki! — Még egy könyzárpor s azután a két házastárs felett kitisztult az égbolt.

* * *

Ha beborul a napfényes égboltozat a családi boldogság hajléka felett, s a haragos felhőkől villamok cikáznak a fülledt levegőben, ha fergeg sívít végig a bérceken, a hol azelőtt szeretet honolt, a rónákon, a hol az egyetértés szelleme tanyázott, a családi hajlek őrangyala megszólaltatja a viharagyúkat, ártatlan gyermekek sfró, zokogó szavát, s ettől a hangtól hullámszába jön a szülői szív, melynek hullámverése elüzi a jég-vihart hozó fellegetek.

Az elűzött vihar után fellelegzik a család-apa, és örül a szívének kinceire féltékeny anyja.

Adieu.

káplán 4 kor., Mayer Károly mérnök 20 kor., Névény Ignác tsvzéki bíró 5 kor., Egy névtelen 20 kor. = 49 kor. Az előbbi összeggel 752 kor. 90 fil. Köszönettel nyugtázza dr. Dudek János igazgató.

Nyitra vármegye közigazgatási bizottsága f. hó 14-én tartja meg október havi ülését.

A nyitrai r. kath. főgimnázium mellett fenálló sz. Ágostonról címzett ifjuságsegélyező-egyesület zárszámadását vettük az 1901/2. iskolai évről. Törzsvagyona 29453 kor. 23 fill. Hátralék 172 kor. Pénztári készlet 9 kor. 84 fill. Törzskönyvekben 4691 kor. Állványok és egyéb felszerelés 188 kor. 10 fill. Folyó évi bevételei: Bende Imre ó méltósága adománya 200 kor. Alapító tagdíjakból 320 kor. Befolyt kamatjövdelem 337 kor. 61 fill. Felvétetett a takarékbetétből 1100 kor. Kiadás: Kezelési költségek 73 kor. Iskolai könyvekre 1732 kor. 15 fill. Az egylet alapító tagjainak (á 60 kor.) száma 98, rendes tagoké (á 4 kor.) pedig 167. Az egyesület ez évi közgyűlését okt. 12-én tartja délután 3 órakor a gimn. épületében. A tagok erre meghívattak.

Villa felavatás Zoboron. *Ronchetti József*, jómódú nyitrai polgár és ipartestületi elnök csinos villát építtetett a Zoboron és mult vasárnap hivta meg oda barátait és ismerőseit. A nyitrai katolikus kör dalárdája több darabot adott elő a házi gazda és a házi asszony tiszteletére majd Mész Mihály mérnök remek hegedű szólójával mulattatta a közönséget. A vendégek közt ott volt Venczell Ferenc c. püspök, Jeszenszky Alajos apátkanonok, Mazóly Antal kir. táblai bíró, Orell N. h. pénzügyigazgató, dr. Rudnay Sándor polgármester, továbbá Baás Ferenc, Bedekovics Lajos, Bellák Camilló, Belák József, Bieliczky Elek, Bócz Antal, Csefalvay Aladár, Cserenyey István, dr. Dudek János, Dusinszky Lipót, Egry Péter, Fellner Jakab, Ferenczy József, Freissberger Victor, dr. Gutvill Pál, Hevera János, Horváth József, Jacob József, Kiss Mihály, Kondor István, Kubinyi Endre, Kutvaszer István, Lihány Jenő, Mayer Károly, Mész Miska, Német István, Némethy Ferenc, Némethy Géza Nagy-Tapolcsányból, dr. Némethy Károly trencsényi gimn. tanár, Neugebauer Nándor, Papsiczky József, Prihoda Lajos, dr. Puchovszky Bálint, Riszner Károly, Ronchetti Oszkár, Ronchetti Oszkárné, Scherk Kálmán, Streihammer Antal, Szitta József, dr. Tóth János és Vutzay Miklós.

A nemzetiségi bizottság ülései.

A nemzetiségi mozgalom tanulmányozására kiküldött bizottság mult hó 29-én ülést tartott, melyen a bizottsági tagok mindnyájan megjelentek. A bizottság mindenekelőtt tudomásul véve dr. Janits Imre tagnak lemondását, elhatározta, hogy tanácskozásait a lemondás következtében megszükkült körben is folytatni fogja. Azután sorra került dr. Kostyál Miklós előadása, a ki a bizottság tanügyi vonatkozású megállapodásainak indoklását olvasta fel. Ezzel kapcsolatosan az említett megállapodások pontonként megszövegeztettek. Folyó hó 1-én a bizottság újra ülésezett, mely alkalommal Mérey Lajos biz. tag azokat a javaslatokat terjesztette elő, melyek a nemzetiségi igazgatások és visszaélések ellen rendszeti szempontból szükségeseknek mutatkoznak. A bizottság legközelebb f. hó 11-én tart ülést.

Változás a honvédségnél. Pólya Károly, a pozsonyi 13. honvéd gyalogezrednél beosztott alezredes, a ki városunkban sok éven át lakott, folyó hó 1-ével nyugállományba helyeztetett, mely alkalommal hű szolgálataért a címetest ezredesi rangot nyerte el. — A m. kir. honvéd Ludovika-akadémiából Vill Antal hadnagy a helybeli ezredhez helyeztetett át; azonkívül a nagyváradi és pécsi hadapród iskolából 4 tiszt-helyettes lett áthelyezve Nyitrára.

Póttartalékosok bevonulása. Folyó évben a közös hadsereghez feltűnően sokan bevonulnak és mint hírlík, ezek három évig fognak ténylegesen szolgálni. — Ugyanis nem sokára szervezik majd az új taraczk útegeket. Ezekhez fogják beosztani a bevonuló és erre alkalmas póttartalékosokat.

A negyedik ünnepe. Jedlicska Pál, érseki helynök ur ő méltósága főpapi ténykedését Negyedén kezdette meg szept. 29-én. A negyedik hívek áldozatkészségéből és Bende Imre nyitrai püspök kegyúr bőkezűségéből Szent Mihály tiszteletére új főoltár épült és a szentély gyönyörű mozaik burkolatot nyert. Ennek felszentelésére jött ő méltósága a helynök úr Kóhalmi József nagyszombati főgimnáziumi igazgató társaságában s lovas bandérium kíséretében, szept. 29-én Negyedre. — A felszentelést tizenöt lelkes segédkezése mellett végezte. Ugyancsak ő mondott lélekemelő szent beszédet. Az első szent misét Holéczy Ignác kerületi esperes, tallói plebános végezte teljes papi segédlettel. — Emelte az ünnep fényét lovag dr. Tóth Károly főorvos, az iskolatestvérek bámulatosan áldozatra kész pártfogója, Ajtics Horváth Dezső orszgy. képvis., dr. Köves Antal törv. bír. stb. helybeli és vidéki értelmiségből. — A diszebeden a helybeli plebános felköszöntőjére méltó ovációban részvétel ő méltósága, aki leereszkedő nyájasságával mindenkit meghódított. Este megjelent a kath. kör tanmulatságán is, a hol lelkes éljenzéssel fogadták. — A főoltár szabatos román stílusban készült három ezer koronán. Szent Imre és árpád-házi szent Erzsébet remek szobraival dícséri építőjét, Krause József selmecbányai templom-berendezőt. Az oltár-festmény Zsitvay János gimn. tanár és festő műve. Kegyelmes kegyurunk ezer koronát adott, a miért buzgó imánk kísérelje mindenkor szíves áldozatkészségét. A többi költség a hívek adakozásából folyt be, melynek gyűjtésén nagyban fáradozott Kubicza Terenciusz helybeli plebános, a miért ez uton is fogadja híveinek szívbeli fakadó halálját.

Hogyan kopik le a kath. jelző? A kath. gimnáziumok kérdésének tanulmányozásában egyre-másra akadunk szomorú jelenségekre meggyünkben, hogy hogyan kopik le intézeteinkről a katolikus jelző. És ez mindazért, mert jogainkkal nem törődünk, azok megsértését szóltanul hagyjuk. Így az érsekújvári községi katolikus gimnáziumról mindenki tudja, hogy az katolikus. Az értesítőn is világosan ki van téve a katolikus jelleg és mégis a miniszteri jelentésben következetesen csak *községi gimnáziumnak* van feltüntetve. Holott ugyanazon jelentésben más katolikus gimnáziumnál a kath. jelző nem hiányzik. Hogy milyen állapotok uralkodnak ott, bizonyítja a következő eset. Érsekújvár városa ezelőtt mintegy három évvel megválasztott tanárnak a katolikus gimnáziumhoz egy katolikus papot, Tóth J. Istvánt. Ez azután aposztatál és mai napig is mint hitehagyott pap tanít a katolikus gimnáziumban. Kezünkbe került egy f. év aug. 14-én kelt felebbezése Érsekújvár 26 városi képviselőjének be-terjesztve Nyitra vármegye alispánjához, mely panasolja, hogy a városi közgyűlés a nevezett tanár elmozdítását megtagadta, s felebbezésükben így adják elő a dolgot:

„Miután az általunk fentartott közs. kath. jellegű főgimnáziumhoz Tóth J. István tanár mint kath. szerzetes hivatott meg a mennyiségtan s természettani tanszékre, és időközben 30 évi tanári multját megtagadva, a r. kath. hitet elhagyta s az ev. ref. hitre tért át, mi által a r. kath. hitelet ellen megbocsáthatlan sértést követett el. Tanítványaiban a hit igazságát megdöntötte előljáró példájával; miután a hitet elhagyott egyén vallásérkölsi működése nem felelhet meg a r. kath. hit nevelési irányának és miután autonom jogunknál fogva követhetjük, hogy gyermekeink tanítás nevelési irányát csak r. kath. vallású tanár vezetheti, kívántuk, hogy a városi képviselő-testületnek határozatából nevezett főgimnáziumi tanár szólíttassék fel, hogy vagy térjen vissza a róm.

kath. vallás kebelebe, vagy ha ezt tenni vonakodnék, így ellene a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter úrnál fegyelmi vizsgálat kéressék. Minden törvényesen bevett vallásfelekezeti síkra száll vallása érdekében és azt hathatósan védi, csak nekünk róm. katolikusoknak nincs jogunkban az általunk fentartott és r. kath. felekezeti jeleggel bíró intézetünket megvédeni a más vallásúak ellen, hol itt a jog, törvény és igazság?! Hogy pedig állításunkat igazoljuk, ide iktatjuk a következő megokolásra nagyon is érdemes esetet: „Csatáry János mező-csáthi ev. ref. kántor katolikus vallású nővel lépett házasságra. Reverzális adott akkor arról, hogy gyermekeit a kath. vallásban fogja nevelni. Ezért a Tiszán inneni ev. ref. egyházkerület fegyelmi bírósága Csatáry Jánost hivatalvesztésre ítélte, még pedig oly súlyosan, hogy a jövőben semmilyen ev. ref. egyházban nem szabad őt sem kántornak, sem tanítóknak alkalmazni.“ Ime a kántortanító nem változtatott hitet, csak gyermekeit kötelezte a kath. hitben nevelni, és elbocsátott állásától, sőt a jövőben sem lehet kilátása állomás nyerhetésére. — Nálunk a működő tanár, *tanítványainak szemellettára hagyja el vallását, megrendíti a fejlődő nemzetünkben a hit iránti bizalmat és tovább tanít a róm. kath. vallás arcultetésével a kath. alaplól létesült és legnagyobb részt kath. vagyomból fentartott róm. kath. főgimnáziumban.* Ebbeli felszólalásunkban még legtávolabbról sem szól a pártédek, hanem a kath. jogok égbekiáltó megsértése és így legyen szabad reménylenünk, hogy jogos kérésünk meghallgatásával a fentebbiek értelmében utasítani fogja Érsekújvár város tanácsát a nevezett tanár elmozdítására.“

Csoda-e tehát, ha a katolikus gimnáziumban, hol zsidó tanár is volt alkalmazva, van egy más református tanár, s van most ráadásul még aposztata kath. pap. Ha ismétljük, ezen katolikus gimnáziumnál a kultuszminiszter hivatalos jelentésében elhagyja a „katolikus“ jelzőt. Azt hisszük azonban, hogy felszólalásunk nem lesz meddő s csak mirajtnak mult, hogy sértett jogainkat nem reklamáltuk.

Hűtlen kaszirnő. Pitzer és Hauser kávéházában a tulajdonos észrevette, hogy a jövedelem folyton kevesedik, annak dacára, hogy a vendégek sűrűn látogatják kávéházát. Mult hó 28-án éjjel észrevételül megfigyelte személyzetét és észrevette, hogy a kaszirnő valószínűleg összejátszva a pincérrrel, kevesebb bevételt számolt el, mint a mennyit tényleg bevett. Pitzer ur azonnal elbocsátotta a hűtlen kaszirnőt.

Rágalmazási per. Érdekes pert tárgyalt a nyitrai törvényszék büntető tanácsa f. hó 3-án. A per alapját Herczeg Ferenc, nyitrai ügyvédi írnök azon rágalmazó közleménye képezte, melyet ez utóbbi a „Nyitrai Közlöny“ mult év novemberében közrebocsátott, s melyben dr. Vragassy Vilmos prassici orvos, továbbá ennek édes anyját, nem különben Jozif kaplánt, Csonka Matild kisasszonyt és ifj. Kersch Ferenc karnagyot vádolta, hogy ők izgatták fel mult évben a megyebizottsági tagok választásánál a prassici népet, mely a bizottsági tagok választásánál a liberálisokkal tartó Hajniss Jusztin plebánost kövel megdobálta s megfutamosításra kényszerítette. Hasonló közleményt bocsátott nyilvánosságra Krész Károly a Neutraer Zeitungban. A törvszek így alakult: Sándor Géza elnök, Miklóssy Arthur és Nagy Árpád bírák, jegyző Cserenyey Jenő. A rágalmazottak nevében Mérey Lajos képviselte a vádat. — A törvényszék Mérey Lajos tartalmas vádbeszédére Herczeg Ferencet a rágalmazás vétségében bűnösnek mondotta és 100 kor. fő és 50 kor. mellékbüntetésre, Krész Károlyt pedig 50 kor. fő ugyanannyi mellékbüntetésre ítélte. — A vádlottak az ítéletben megnyugodtak.

Nagy-Tapolcsányban jövő vasárnap, okt. 12-én nagy ünnepélyre készülnek. Dr. Kohl Medárd, felszentelt püspök ur ő mlga érkezik oda, hogy egy új oltárt felszenteljen. Együttal ez alkalommal fogják megülni az ottani Szűz Mária kegyzsobra nyilvános tiszteletének 50 éves jubileumát. Dr. Kohl Medárd püspök ur okt. 11-én érkezik oda az esti vonattal. A vasutnál Fülöp Alajos a városi képviselő-testület elén fogadja Nagy-Tapolcsány polgárainak nevében. A menet a vonattól a templomba indul. A piacra vezető ut torkolatánál diszkapu lesz felállítva, melynel

egy képviselő-testületi tag fogja üdvözölni, végül a templom bejáratánál Szecsányi Vilmos kanonok-plebános a papsággal. Rövid ima és áldás után a menet a kath. legényegylet, kath. kör tagjainak, valamint fehér ruhás leánykák lampionos sora-fala mellett a plebániába indul, hol Zatkovics Alajos nagy-tapolcsányi ügyvéd fogja üdvözölni. A városban diszkivilágítás lesz. Ezek egyelőre röviden a program pontjai. A nagy-tapolcsányiak kath. köre szintén változatos programot állított össze, s mint értesülünk, a nagy-tapolcsányi derék polgárság minden lehető elkövet, hogy a hercegprímás küldöttét minél ünnepélyesebben fogadhassa.

Léghajó Papradnón. Október 2-án délután 1/2 1 órakor határunkban és pedig Schávník felé elterülő „Hustyava“ erdőben — írják lapunkban a trencsénmegyei Papradnóról — kint dolgozó embereink nagy bámulatára nagy ügyvelhajjal kikötött egy léghajó Stauber József főhadnagy, a bécsi meteorológiai s léghajó osztálynál alkalmazott tanár és dr. Exner Bódog tartalékos tüzér-hadnagy utasokkal. Fűtülésükre megjelent egy ember, kit a bíróhoz küldtek, hogy szekeret küldjön, mely a léghajót a községbe s innen a vasuti állomáshoz szállítsa. A léghajósok reggel 9 órakor Bécsben légnak ereszkedtek s útközből 200 kilométer utat megtettek s ottani 17 fokos hidegben megfáztak s hozzá a ritka levegőben — állítólag — rosszul érezték magukat, ventiláltak a gázgömböt, minek folytán a léghajó alább s alább süllyedt. Az emelkedésnél pedig, 3—3 kiló homokkal töltött zsákokat dobáltak ki mindaddig, míg a fent említett magasságot el nem érték. Miután megebédelték s az előljárástól a kiszállásról bizonyítványt kaptak, Vágbesztercére utaztak, hogy onnan táviratilag jeleltsék hollétüket. *Mendl Ignác.*

A pozsonyi kiállítás berekesztése. A pozsonyi kiállítást héttől berekesztették és ma már hozzáfogtak a csarnokok leszereléséhez. A 21 napon át tartó kiállítást összesen 164.586 ember nézte meg s a kiállított tárgyak 57 pavillonban voltak elhelyezve. A tegnapielőtt kiosztott tiszteletdíjak értéke összesen 28.000 koronát tett ki s a kitüntetés száma 975 volt. Ebből diszoklevél 102, aranyérem 159, ezüstérem 205, bronzérem 364, kiállítási oklevél 145.

A trafik munkaszünete. A dohány és szivartózsde tulajdonosok hétköznap a vidéki városokban reggeli 7 órától esti 8 óráig, egyéb helyeken pedig reggeli 7 órától esti 7 óráig tartoznak nyitva tartani üzletüket; vasárnapokon és Szent István napján csak déli 12-ig. Ezen felül megengedte a miniszter, hogy karácsony, husvét és pünkösdkor, az izraelitáknál ujév és hosszunapkor a tőzsdék egész nap zárva tarthatók. Ezen rendelet már f. évi október hó 1-én lépett életbe.

Állatbetegségek. A következő állatbetegségek jelentettek be: Nyitra-Diveken és Kis-Prónán sertésvész, Stephanó és Radimó községekben lépfene. A szükséges intézkedések megtétek.

Zárlatfeloldás. Az állatbetegségek megszünteknek nyilvánítottak és a zárlat feloldatott, Miaván lépfene, Suránkán takonykór, Komárnó, Patvarócz és Sisson sertésorbáncz, Csejthe, Malomszeg, Kis-Czétény, Turóluka és Üregh községekben sertésvész.

Élelmi cikkek szállítása. A nyitrai megyei gazdasági egyesület a cs. és kir. pozsonyi 5. hadtest hadbiztonságától vett hirdetmény alapján felhívja a termelőket s községeket az alább megnevezett állomásokon elhelyezett cs. és kir. közöshadseregbeli csapatok élelemszükségleteinek biztosítása iránt tartandó ajánlati tárgyalásokra. A tárgyalás tartatik f. évi október hó 7-én d. e.

10 órakor: Trencsénben, Nagyszombatban, Bazinban, Somorján, Nezsideren, Szt.-Györgyön, Tr.-Teplicen, Póstyénben. Október 15-én Esztergomban, Győrött, Hajmás-Készen. Október 14-én Nagy-Kanizsán, Kőszegen és Kismartonban. Az ajánlatra vonatkozó bővebb felvilágosítással készséggel szolgál az egyesület titkári hivatala, a hol az ajánlati hirdetés is teljes szövegében megtekinthető.

Hogy készül a mende-monda? Gr. Vay Sándor a „Hazánk” f. évi 203. számában „Halottlátók” cím alatt egy érdekesnek látszó közleményt irt. Felelevenít egy dolgot, melyet különben évek előtt valahol másutt is olvastunk, hogy az egri egyházmegyében Bartakovics érsek idejében élt egy asszony Dormádon, Fűzes-Abony mellett, aki állítólag azon esodálatos tulajdonsággal bírt, hogy belátott a koporsóba és pedig olyanba is, mely már régen el volt temetve. E tulajdonsága nagy forrongást idézett elő a nép között úgyannyira, hogy az érsek fülébe is jutott a hír, ki az asszonyt maga elé idézte, s hogy halottlátását próbára tegye kérdezősködött a saját (t. i. az érsek) édes anyja miként fekszik a koporsóban. Gr. Vay hatására számító előadásában azután így folytatja:

Az öreg asszony egy pillanatig elgondolkodott, aztán szemét kimeresztette, mintha valami nagy messzeségben levő pontot akarna fölföldözni. Vegre halk hangon beszélni kezdett:

— Régen, nagyon régen porlad... Csupán a csontok épek. Azok is kezdenek már porladni... szürke selyem ruhája, amelyben koporsóba tettek, már csupa foszlány.

Az érsek homloka verejtékezni kezdett. Édes anyját valóban nagyon régen, mint fiatal asszonyt, szürke selyem ruhában terítették ki.

— Folytasd — szólt az ősz egyháznagy remegő hangon.

... Ahol nyugszik, égbe nyuló hegyek vannak... A hegytetőn egy templom áll, mellette kápolna, ennek a pincéjében sok-sok koporsó közt van az ővé is. Az ajtótól a hetedik...

A koporsón betűk... sok szó, azzal kezdődik, kis...

Az érsek sápadt, reszketett. Édes anyja koporsója az ajtótól csakugyan a hetedik volt a felvidéki családi sírboltban. A fölírást is eltalálta. A kis szó a Bartakovich család előnévének kezdetét jelentette.

— És... még látok valamit. A nagy csontváz kezében egy kis csontváz van. Az érseknek egy pillanatra elakadt a szívverése. A kis csontváz valóban ott volt, mert édes anyját utolsó gyermekével temették el, a zsinat születését alig pár órával élte túl s a gyermek is meghalt.

Mint hogy az érsek anyja Elefánthon, Nyitra-megyében van eltemetve a dolog kétszeresen érdekelt s utána jártunk az adatoknak.

A közleményben mindjárt feltűnt, hogy „égbe nyuló hegyek, a hegy tetején templom.” Aki Elefánthon ismerős tudja, hogy ott valami nagyon égbe nyuló hegyek nincsenek, annál kevésbé van hegy tetején templom, mert akár az alsó akár a felső-elefánthi templom rónán áll, a szt. János elefánthi templom, most már kastély völgyben van, úgy hogy a szomszéd községből sem látni. Bartakovics érsek anyja 1820-ig a sz. jános volt paulinus templomban volt eltemetve, ekkor átvitetett az alsó-elefánthi köztemetőbe, hol egész 1865-ig pihent, míg nem az érsek által kápolnába helyeztetett át. De itt sem lehetett a hetedik, mert a kriptában az érsek életében csak öten voltak eltemetve. — Ugyisintén mesék közé kell sorolnunk a „kis csontváz” esetét is. Bartakovics érsek anyjának, mint a sírkő felirata is mondja, *nyolc gyermeke volt.* A nyolcadik, tehát utolsó is, volt Ferenc, aki megnősült és gyermekeket is nemzett. Tehát semmiesetre sem lehetett ő a kis csontváz, más gyermeke ezenkívül nem volt. Így keletkeznek a mendemondák, melyek különösen ha egy kis misztikus léval feleresztve vannak, nagyon könnyen hitelre találnak. Már most ha az illető asszony azt sem látta mi van a föld felett, annál kevésbé láthatta azt mi van a föld alatt a koporsóban.

CSARNOK.

Adatok a nyitra-városi plebániák történetéhez.

Irta: Vagner József.

(Folytatás.)

Nyitra város római kath. népiskolái.

Régi kath. iskoláinkról oly keveset találunk feljegyezve, hogy a legjelentéktelenebbnek látszó adatot is gondosan meg kell őriznünk. Ennek tudata indított arra, hogy mielőtt a nyitrai kath. népiskolákról szólnék, két, más iskolára vonatkozó, ismeretlen adatot közöljek.

Az egyik *Saffranyt János* nevű tanítóval ismertet meg, kinek előéletéről ugyan semmit sem tudunk; de hogy horvát eredetű család sarjadéka volt, azt neve eléggé bizonyítja. Ez valószínűleg Bornemisza Pál püspökségének utolsó éveiben Nyitrára jöven, az itteni káptalani iskolánál tanítói alkalmazást nyert. Mossóczy Zakariás, püspöki helynök tanítói működését éber figyelemmel kísérve, a példás életű, szép tehetségű és fáradhatlan munkásságú ifjút annyira megkedvelte, hogy őt nem csak tanácsával és utmutatásával gyámoltotta, hanem benső vágyódását a papi pályára észre vévén, őt ezen hivatáshoz szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzésére is buzdította; és midőn a hittudományban magán szorgalom útján oly előmenetelt tett, hogy a káptalan is az egyházi rend szentségének felvételére képesítettnek találta, az akkor már nyitrai püspökké lett Mossóczy kegyencét áldozópappá szentelte és udvari káplánjává nevezte ki. Az új áldozár legszebb reményekkel eltelve munkálkodott, midőn a kérelmetlen halál legnagyobb jöltevéjét, öt évi püspöki kormányzás után e mulandó világból kiszólitotta. A püspök halála után az esztergomi főmegyében talált alkalmazást; sőt az érseki kegyurasághoz tartozó tardo keddi plebánia vezetésével bízott meg, és midőn a káptalantól már plebánosi minőségében, nyitrai életéről és működéséről bizonyítványt kért, a káptalan terjedelmes és dicsérettel kifejezésekkel teljes oklevélben tesz bizonyosságot mindarról, amit itt rövid kivonatban közöltem.¹ Ezen adat ugyanazon káptalani iskola egy másik tanítójára, Csázmái Fábriánra emlékeztet, ki utóbb (1569-ben) nyitrai kanonok lett.² E két esetből talán nem alaptalanul következtetjük, hogy ezen iskola, melynek oly képzett tanítói voltak, a közönséges elemi (trivialis) iskolák színvonalát jóval meghaladta, és addig is, míg a trienti szent zsinat által előírt papnevelő intézet létesülhetett, a papi állásra hivatást érző ifjaknak némi vezérfonalat nyújthattott a legszükségesebb theologiai ismeretek megszerzéséhez.

A másik adat még érdekesebb, mivel egy eddig teljesen ismeretlen nyitrai iskola alapításáról szól. — Bornemisza Pál, az erdélyi püspökségéből kiülőzött és 1557-ik évben a nyitrai egyházmegye kormányzásával megbízott apostoli lelkületű főpap, jól tudván, hogy a mindinkább terjedő protestantizmusnak csakis a papság értelmi és erkölcsi megújodása vethet gátat, kormányzásának kezdete óta élénk érintkezésbe lépett Jézus társaságának bécsi tagjaival, különösen pedig P. Victoria házfőnökkel.³ Ezeknek tanácsával gyakran elvén, nem csak egyházmegyei zsinatot tartott papságával; hanem Nyitrán egy új iskolát is épített, melynek fentartására és a bennlakó szegény tanulók segélyezésére 1577-ik évi szeptember 2-án kelt végrendeletében 50 főt hagyományozott. „Ad scholae Nitriensis, per me fundatae et erectae augmentum et conservacionem, nec non pauperum studiosorum in ea degentium adiutorium lego finos quinquaginta.”⁴ Hogy ezen iskola alatt nem a városi plebánia-iskola értendő, azt a bennlakó tanulók említéséből következtetem; ugyanis az utóbbi iskola tanítójának, ha nem volt egyszersmind orgonás,

vagy kántor egyedüli jövedelmét a tanpénz képezte, mely még a 18-ik század második felében is oly csekély volt, hogy szegény ifjak ingyenes élelmezéséről szó sem lehetett. Különben bármilyen jellegű volt is ezen iskola, mindaddig, míg valamely újabb adat e kérdést teljesen meg nem oldja, elég tudnunk, hogy gróf Révay Antal nem volt az első püspök, a ki Nyitrán iskolát épített.

Katholikus egyházunk mindig a templom előcsarnokának tekintette az iskolát; azért már a középkorban majdnem minden plebánia mellett volt egyszersmind iskola, mely habár az ismeretek igen szűk körére szorított, az akkori igényeknek megfelelt s a vallásos erület és jellem képzésére jótékonyan hatott. Így ugyan, hogy a hitújítás és a mohácsi veszedelem utáni folytonos háborúk szomorú állapotokat idéztek elő a lelkeszet és iskola terén; de Oláh Miklós érsekkel a dolog jobb fordulatot kezdett venni. Ugyanis az 1560-ik évi nagyszombati zsinaton elrendeli: hogy minden plebános egy szerény, erkölcsös iskolamestert (ludi magister) tartson, a szegény községek pedig közös költségen fogadjanak ilyet. A lelkészeknek köteleességökké teszi, hogy az iskolamester viseletére és tanítására lelkiismeretesen ügyeljenek és támogassák őt. Ők magok is a jó erkölcsök mellett tudományra törekedjenek, mert vak nem vezethet világtalant. Köteleességökké teszi, hogy hiveiket a hittan elemeiben oktassák, az evangéliumokat, epistolákat, a katekizmust, az apostoli hitvallást, a tiz parancsolatot és a közhasználatban levő imádságokat magyarázzák és betanultassák.⁵ Hogy e zsinati rendelet a nyitrai egyházmegyében a lehetőség határai között végrehajtva lön, erről a Bornemisza Pál püspök buzgóságáról felhozottak után nem kételkedhetünk.

Régi visitációk hiányában a városi plebánia-iskoláról csak 1688. óta van biztos tudomásunk. Az imént említett évben 50 tanuló látogatta ezen iskolát, tanítójának neve azonban nincs feljegyezve.⁶ — 1693-ik évben Bakoss János volt kántor-tanító, 40 tanulóval, kik tandíj fejében egy-egy forintot fizettek, és felváltva a székes-egyházban miséző kanonokok- és más papoknak segédkeztek. Kántori illetményei ekképen soroltatnak elő: egy egész telek után fél mérő, — fél telek után negyed mérő gabonát és készpénzben 4, illetőleg 2 denárt, oly házak után, melyekhez szántóföldek nem tartoztak, 5 denárt, énekes mise után 25 den., temetéstől 12 den., hirdetés irásáért 6 denárt kapott.⁷ — 1697-ben Rozemberszky György tanítónak 72 tanulója volt, kik közül hárman jártak naponként 1/2 órákora a székesegyházba segédkezni.⁸ — 1732-ben Szalay János volt a városi plebánia-iskola tanítója; orgonás pedig Gyarmathy Ferenc.⁹ — 1770-ik évben Palenka, más néven Almási János tanított, kiről a plebános az egyházmegyei hatóságnak jelenti: „hogy magyarul, tótul és latinul folyékonyan beszél, jó erkölcsi viseletű és olvasás-, írás-, káté- és számtan tanítására alkalmas. Tanulója a helybeli híres gymnasium miatt alig van; évi fizetése a stólán és 14 1/2 mérő gabonán kívül körülbelül 86 főt tesz.”¹⁰ Ez a plebánia iskola, a gróf Révay Antal püspök által épített és nemzeti iskola (schola nationalis capitalis) neve alatt szervezett tanintézet mellett fölöslegessé válván, a 18-ik század végén megszűnt.

(Folyt. köv.)

¹ 1588. nov. 11-én kelt eredetije a nyitrai kápt. orsz. lev. Prot. 35. pag. 539.

² Adalékok. 159. l.

³ L. Holand Péter S. J. 1561. szept. 1-én kelt levelét, Braunsberger: B. Petri Canisii S. J. Epistolae et Acta, Friburgi 1901. című munkája III. köt. 802. lap.

⁴ A végrendelet kivonatát Czeizel Gábor, prael. kanonok úr szívesességéből bírom.

⁵ Garamszeghi Lubrich Agost. A Nevelés Történelme. Budapest 1876. II. rész. 616. l.

⁶ Visitatio Sigism. Szörényi de. a. 1688.

⁷ Visitatio Joannis Prileszky. 1693.

⁸ Visit. Franc. Csongrády 1697.

⁹ Visit. Adami György 1732.

¹⁰ Egyházmegyei levélt. fasc. 485. n. 6.

Alapított 1869-ben.

NYITRAI NÉPBANK

mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legjutányosabb feltételek mellett, leszámítol váltókat, betéti könyvecskéket; kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra különböző tervekben; előleget ad arany- és ezüstműekre, sorsjegyek-, részvények- és másnemű értékpapírokra; elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árforlyamban; felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

Székhaza Varosháztér 3. sz.

Az 1896-iki ezredéves, az 1897-iki hamburgi és az 1900-iki párisi világtállitáson kitüntetve.

Legfinomabb

hegyi ojtvány-

Csemege Szőlőt,

francia fajokban, edeset és szagosat,

— 5 kilós kosarakban — gondosan csomagolva minden posta-állomásra mérsékelt áron szállítok,

valamint **üres szőlőkosarak** is nálam beszerezhetők.

PÉCS EDE

fűszer, csemege, bor és ásványvízkereskedő NYITRÁN.

Dr. Hőgyes-féle

hygienikus asbest betét talpak.

Szabadalom az egész világon.

Nincs többé lábfájás!

Aki cipőt a dr. Hőgyes-féle imprágnált asbest betét-talppal ellátja, annak nincs többé tyukszeme és elmúlik a lábizzadás. Megvédi a lábat hideg ellen stb. stb.

Az általam készített cipők kívánatra asbest-talppal láttatnak el. Az asbest-talpak, mint a gyártmány egyedüli elárusítójánál, csakis nálam kaphatók Nyitrán.

Ajánlok egy próbát az asbest talpakkal, illetőleg egy pár cipőt nálam ilyenül ellátva.

Kiváló tisztelettel

Sulgan András

cipő-üzlete

Nyitrán, Vármegye-utca 10.

Allein echter Balsam
des Schutzensel-Iselthals
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész **BALZSAMA.**

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva. — Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll. — E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez 1. Utolérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotában, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vett a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrégibb bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázkat. 4. Meglehetően gyógyítja a gyomor s a bélbetegségeket és szaggatást a testben. 5. Szelíden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájróhadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbőfögést, a szájnak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbánc, kiütés, varrak, megfagyott s megégetett tagokra, rüh, fekély s bőrduzzadás és repedések stb. esetében, megszünteti a fejfájást, zúgást, szaggatást, köszvényt, fűlfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apáca védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem, gyáramból rendelnek eredeti szab cartonokban. Ausztria s Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 K. Bosznia és Herzegovina részére 4-60 K. Kevesebb nem küldetik széjjel. Szétküldés előfizetés v. előleg beküldése mellett.

Miért szenved ön? Holott mindenféle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást, valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Czentifolia-kenőcs

használatánál rendkívül jó hatású a sebek gyógyulásánál, valamint a fájdalmak enyhítésénél utolérhetlen. A valódi czentifolium kenőcs alkalmazható a gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mell keményedése, a tej elapadásánál, az orbáncnak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak és csontpedések, vágás, szúrás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl. üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál, mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál, végre pokolvar, körömféreg, körömgüles, a lábnek járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzúgás stb. stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postaszállítási díjjal együtt 3 K 50 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezesre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vevésétől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe be van-e az apáca védjegyem és cégem: Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyalhoz“ Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban felülmúlhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem art sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használható. Majdnem minden esetben segítenek és eredménnyel járnak. legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonlót feldicsért érték és hatásúknál ügynevezett pótszereket venni, melyekért a pénz haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készenlétben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkt és címezük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógyszertár“ Pregrada

(Rohitsch-Sauerbrunn mellett.)

Közp. raktár Budapesten TÖRÖK J. — Zágrábban MITTELBACH S. — Bécsben BRADY L. gyógytárakban.

(25-52)

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

VAJDA J. butorgyári raktára

NYITRA, Párutca.

Olajfestményekben nagy választék a legjutányosabb árak mellett.

A n. é. butorvásárló közönség becses figyelmébe ajánlom dús választékú, szilárd és modern stíli

háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezésekből álló raktáramat

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, minden versenyt kizáró olcsó árakon, ugyszintén

saját készítményü kárpitos butoraimat.

Szolid és pontos kiszolgálás biztosítatik. Kívánatra költségvetéssel és rajzokkal szívesen szolgálók.

Kiváló tisztelettel

VAJDA J.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé más nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Jó és olcsó órák

3 évi írásban kiállított jótállással
küld magánosok részére

Konrád János

óragyár és aranyművek kivitelei háza
Brüx-ben (Csehország)

Jó nickel-remontoir-óra 3 fnt 75 kr
Valódi ezüst-remontoir-óra 5 fnt 80 kr
Valódi ezüst lánc 1 fnt 20 kr
Nickel ébresztő óra 1 fnt 95 kr

Cégem a császári és kir. sással
van kitüntetve, több kiállításon arany
és ezüst érmekkel lón kitüntetve és
ezekre menő elismerő levelekkel
rendelkezik. (24-53)

Képes árjegyzéket bérmentve küldök ingyen.

„Védjegy.”

A római, ostendei, londoni
és párisi kiállításokon arany-
éremmel, díszkereszttel és dísz-
oklevéllel kitüntetve.

FERENCZ

pálinka (sósorszesz)

Vértesszemes

használatban a leghatásosabb. —
Feltétlen tisztasága következté-
ben úgy külső, mint belső hasz-
nálatra mindenképp legjobban
alkalmas, különösen is a most
annyira kedvelt gyűrűmódszerre
(massage). Kitűnő sikerrel hasz-
náltatik *köszvény, csúsz, meghü-
lések ellen, benuulások, ficamok-
nál, gyulladási és kelésnél, to-
vábbá a fejbőr erősítésére, vala-
mint a száj tisztítására; belső-
leg gyomor-görcs, rosszullet, fej-
fájás stb. ellen. Katonáknak,
vadászoknak, turistáknak, levél-
hordóknak s általában sokat gyaloglóknak nélkülözhetetlen.*
Valódi csak a mellékelt **védjeggyel**. — Egy üveg
30 fillér. 1 és 2 korona. Kapható: *gyógyszertárakban,
drogueriákban, fűszerkereskedésekben.* — Nyitrán: *Caer-
nyák R. és Einzinger József és társa* uraknál, általában
ott hol plakátok a fenti védjeggyel láthatók, vala-
mint közvetlen: 39-50

Vértesszemes L. Sas-gyógyszertárában, Lugoson.

HIRDETÉSEK

jutányos áron
felvételnek

a NYITRAMEGYEI SZEMLE

kiadóhivatalában

Nyitrán, Papnevelde-u.

Napról-napra miudinkább
jótéteménynek
és szükségletnek bizonyul
minden családban a

**Kathreiner-féle =
Kneipp-maláta kávé**
használata.

Gondos háziasszony ne késlekedjék
tovább ezt a jóízű és egészséges
kávé italt bevezetni.

Tisztább pótkávé nem létezik, és
nincsen jobb pótlás a babkávé
helyébe, a hol ez orvosilag eltiltatott.

Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé
csakis a »Kneipp páter« védjegyű
eredeti csomagokban valódi. Nyitva
mérlegelt, vagy másképpen csoma-
golt maláta kávé soha sem

Kathreiner.

SZUPERFOSZFÁTOT, Stassfurti kálicot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kén-
savas káli tartalommal,

Stassfurti kálicot

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kén-
savas káli tartalommal,

Kovasavas kálicot

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb **műtrágyaféléket**, azonkívül

Rézgálicot (98-99%)

elismert kitűnő minőségben legolesőbban szállit a

„HUNGÁRIA” műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.